

Årsmelding og regnskap for Engerdal fjellstyre 2018

Fjellstyrets sammensetning og fjellstyrets virke

Engerdal fjellstyre har i 2018 bestått av følgende styremedlemmer:

	<u>Faste medlemmer:</u>	<u>Personlige varamedlemmer:</u>
Styreleder	Halvor Hansson (bruksrett som jordbruker)	Halvard Nilsen
Nestleder	Reidar Åsgård (bruksrett som jordbruker)	Kjell Erik Joten
Styremedlem	Lena Øien (jakt, fiske, friluftsliv)	Liv Karin Knutsen
Styremedlem	Monica Bye Spånberg (jakt, fiske, friluftsliv)	Per Inge Trøan Sømåen
Styremedlem	Ristin Mortensson (bruksrett som reindriftsutøver)	Lars Ivar Danielsen

Fjellstyrets møtevirksomhet:

Det er i 2018 avviklet 12 fjellstyremøter, og behandlet 105 bokførte saker, noe som er en del flere enn tidligere år. I tillegg kommer drøftingssaker, orienteringer, befaringer og annen møtevirksomhet innen de ulike områder fjellstyret har ansvaret for. Fjellstyret har også etter behov arbeidsmøter.

Oversikt over antall behandlede saker innen forskjellige saksområder:

Organisasjon og administrasjon	16*
Økonomi (inkl tilskuddssaker)	28
Stillinger og personell	4
Arealdisponering	22
Natur/friluftsliv/verneområder	21
Skogbruk	0
Jakt og fiske	14
Annen næringsvirksomhet	0

**12 av sakene innen kategorien Organisasjon og administrasjon er godkjenning av møteinnkallinger og møteprotokoller.*

Eksempler på viktige saker som er behandlet

- Budsjett, årsmelding og regnskap for fjellstyret.
- Kvoter og forvaltning av storvilt, småvilt og fisk.
- Uttalelser til planer, forskrifter og lovutkast
- Søknader angående diverse grunnDisponeringer og tiltak i allmenningen, herunder tilleggsjordsaker.
- Økonomisk støtte til nærings tiltak og allmennyttige formål m.m. på allmenningen.

Fjellstyrets var representert på fagdag i Fjellstyresammenslutningen for Hedmark/Sør-Trøndelag på Røros 8. – 9. mars. 16. – 17 august var det Landsmøte i Norges Fjellstyresamband hvor styret var representert. Landsmøtet i NFS avholdes annenhvert år og temaet var naturlig nok denne gangen Statsallmenningsutvalets arbeid med «NOU 2018:11 Ny fjellov» som var klar i juni. Foruten fjellstyrets innspill under arbeidsprosessen, ble det også sendt en høringsuttalelse i desember.

Fjellstyret har også i virksomhetsåret 2018 engasjert seg i ulike saker vedrørende jakt, fiske og arealdisponeringer på statsallmenningen i Engerdal. Fjellstyret har deltatt på dialogmøter og befaringer i forbindelse med dette.

Etter en prosess som har vart i flere år, ble fjellstyret eier til 11 skogshusvær og 1 garasje sommeren 2018. Disse er innkjøpt fra Statskog og koiene vil bli klargjort og tilgjengelige for allmennheten fortløpende. Koiene som fjellstyret har overtatt er Tjønnooddkoia, Brenthaugkoia, Hansbekkoia, Steinvika (Nord), Elvålskoia, Vesterøya, Nymokoia, Sveenkoia, Dambua og Kroketsjøkoia. Sistnevnte har vært disponert av Femund JFF og fjellstyret har intensjon om at den ordningen skal fortsette. I tillegg har fjellstyret overtatt en garasje ved Femundssundet som benyttes som lager.

Fjellstyrets bidrag til næringsformål og allmennyttige formål m.m. 2018:

Fjellstyret har de senere år vedtatt et eget bidragsbudsjett i tillegg til driftsbudsjett. Gjennom bidragsbudsjettet bevilger fjellstyret tilskudd til ulike næringsformål og allmennyttige formål på statsallmenningen. Bidragsbudsjettet

er hjemlet i fjellovens § 11, siste avsnitt: "Fjellstyret avgjer ved vektak korleis overskot i fjellkassa skal nyttast. Er overskotet større enn det som trengst til tiltak innan allmenningen, kan det av det overskytande løyvast midler til føremål som tek sikte på å styrkje næringsgrunnlaget i dei bygdene som har rett til allmenningsbruk. Med samtykke frå departementet kan det òg løyvast midlar til allmennyttige føremål i desse bygdene." " I sak 90.17, hvor bidragsbudsjett for 2018 ble behandlet, vedtok fjellstyret å avsette kr 690 000,- til bidrag. Sammen med ledige midler fra tidligere år var disponibelt beløp kr 782 500,- hvor av kr 162 000 ble øremerket til næring reiseliv, kr 169 000,- til storfehold, kr 32 000,- til småfehold, kr 109 500,- til reindrift, kr 102 000,- til næringsfiske og kr 208 000,- til allmennyttige formål m.m.

Tabell 1 viser oversikt over de søknadene om tilskudd som fjellstyret har behandlet i forhold til vedtatt bidragsbudsjett for 2018 og utfallet av behandlingen. Innvilgede tilskudd spesifiseres også i egen note i regnskapet. Til sammen i 2018 ble det bevilget kr 354 250,- til næringsformål. Det ble utbetalt kr 330 684,- i tilskudd til næringsformål (ikke alle prosjekt ferdigstilles samme år som søknaden innvilges og følgelig skjer heller ikke alle utbetalinger samme år som tilsagn gis). Det ble bevilget kr 201 000,- til allmennyttige formål mm. Utbetalingen til allmennyttige formål m.m. var i virksomhetsåret kr 195 153,-.

Tabell 1: Oversikt over søknader fjellstyret har behandlet i forhold til vedtatt bidragsbudsjett for 2018 og utfallet av behandlingen.

Sak	Navn på søker – formål	Innvilget / ikke innvilget	Næring	Allmennyttige formål m.m.
09.18	Jan Erik Sorkmo: løsdrift storfehold	Innvilget	Kr 104 442,-	
10.18	Per Inge Trøan Sømåen: løsdrift storfehold.	Innvilget	Kr 64 558,-	
11.18	Destinasjon Femund Engerdal : markedsføring fiske og friluftsliv	Innvilget	Kr 162 000,-	
12.18	Femund Fjellstue: Produktutvikling og markedsføring	Avslag		
13.18	Fiskeverkstedet DA: etablering av produksjon	Avslag		
14.18	Femund Brygge AS: oppgradering av bygningsmasse	Avslag		
15.18	Østlandet Motorservice AS: innkjøp verktøy og utstyr.	Avslag		
16.18	Engerdal kommune: gjennomføring av valgfag	Avslag		
17.18	Engerdal kommune: Utstillingshall Blokkodden	Avslag		
18.18	Tynset Røde Kors Hjelpekorps: redningsutstyr	Innvilget		Kr 10 000,-
19.18	Svartodden/Gjermundsvika Hytteforening: Grunnarbeider skiløype trasé	Avslag		
20.18	Sølen Løype og fritidsservice: skiløyper	Innvilget		Kr 28 000,-
21.18	Sømådal løypeservice: skiløyper	Innvilget		Kr. 57 000,-
22.18	Søre Elvdal Vel: skiløyper	Innvilget		Kr 3 000,-
23.18	Drevsjø Stedsgruppe: skiløyper	Innvilget		Kr 12 000,-
24.18	Drevsjø Stedsgruppe: klopping	Innvilget		Kr 8 000,-
71.18	Kvernlia seterlag: opprusting av vei	Innvilget		Kr 3 000
77.18	FAU Drevsjø barnehage: ny Finstadlavvo	Innvilget		Kr 10 000,-
78.18	Sømånøstra Båtslipp: Opprusting	Innvilget		Kr 10 000,-
79.18	Yttersjøen Hytteeierforening: Vegvedlikehold	Innvilget		Kr 10 000,-
90.17	Tilskudd til sikfiskere på statsallmenningen	Innvilget	Kr 23 250,-	
90.17	Vegvedlikehold på statsallmenningen	Innvilget		Kr 40 000,-
100.18	Røros Museums og historielag: Bokprosjekt	Innvilget		Kr 10 000,-
Sum			Kr 354 250,-	Kr 201000,-

Fjellstyrets ansatte og den daglige drift

Ansatte pr 31.12.2018:

Daglig leder:	Ole Opseth, 100 % stilling
Kontormedarbeider:	Merete Trangsrud, 100 % stilling
Fjellopsyn:	Bjørnar Johnsen, 100 % stilling Jan Nordvålen, 100 % stilling Tore Stengrundet, 50 % stilling
Settefiskanl.:	Rune Høiberget, timebasis
Sommervikarer:	Arne Elgaen, Mia Carine Granberg og Einy Brænd
Engasjement:	Martin Røsand

Regnskap/økonomi: Jon Trygve Simensen, Vekstra Engerdal SA, Grubbveien 1, 2443 DREVSJØ
Revisor: Stein Karlsen, Revisorsenteret Trysil, Storvegen 21, 2420 TRYSIL

Arbeidsmiljø og HMS:

Engerdal fjellstyre hadde i 2018 et sykefravær (egen sykdom og syke barn) på 4 % (14% i 2017). Fraværperiodene er knyttet til enkeltdager eller kortere perioder. Årsaken til nedgangen er at det i år ikke har vært noen delvise sykmeldinger eller sykmeldinger over lengre perioder. Det er allikevel viktig å fokusere på arbeidsmiljø og sikkerhet. De av fjellstyrets ansatte som arbeider ute, har en arbeidshverdag der en ofte må ta vurderinger i forhold til å ivareta egen sikkerhet på en god måte. Det er således viktig at fjellstyret har gode HMS-rutiner. Fjellstyret hadde ingen ulykker med skader på personell eller utstyr i 2018.

Likestilling og inkludering:

Kjønnsfordelingen blant fjellstyrets ansatte er skjev ved at kun en av fjellstyrets seks faste ansatte er kvinner. I forhold til dette hjalp det derfor at 2 av 3 sommeroppsyn var i 2018 kvinner. Fjellstyret vil ved fremtidige ansettelse, både midlertidige og faste stillinger, sørge for at kandidatene stiller likt uavhengig av kjønn og etnisitet.

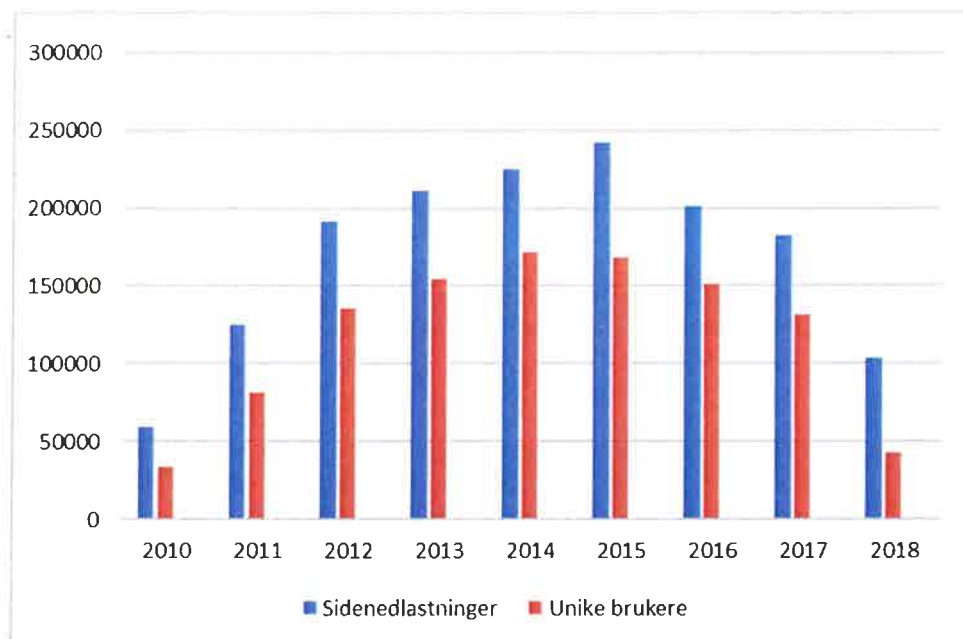
Oversikt over den administrative virksomhet:

Forberedelse av saker for behandling i fjellstyret, oppfølging av vedtatte saker og deltakelse på møter i ulike fora er viktige arbeidsområder. Administrasjonen har ansvaret for fjellstyrets daglige virksomhet herunder administrering, markedsføring og omsetning. Det kan her nevnes: fiske, elgjakt, rådyrjakt, beverjakt, småviltjakt, vandreplasser for bikuber, trening/jaktprøver for hunder, dekmorseavtaler og tilrettelegging for allsidig friluftsliv. Administrering av jakt – og fiskekort er en betydelig oppgave. Andre administrative gjøremål som kan nevnes er utforming av søknader, innhenting av nødvendige tillatelser, samt skriving av rapporter og føring av statistikk for fjellstyrets ulike virksomheter. Fakturering, samt administrering av inn- og utbetalinger er også en stor del av arbeidsoppgavene i administrasjonen. Det å pleie kontakt med eksterne oppdragsgivere angående salg av tjenester blir også prioritert.

Markedsføring:

Fjellstyrets administrasjon har også i 2018 jobbet med profilering og markedsføring gjennom fjellstyrets hjemmeside, facebookside og instagramprofil på internett. Vi fikk høsten 2017 ny leverandør av hjemmeside og derav nye sider med nytt design. Både i forhold til å yte service ovenfor statsallmenningens mange brukere, formidle fjellstyrets tilbud og virksomhet, markedsføre Femund Engerdal som attraktivt reisemål, samt å stimulere til jakt, fiske og aktivt friluftsliv, synes satsingen viktig. Responsen er god og sidene fungerer nå som en utmerket kommunikasjonskanal til fjellstyrets mange jegere og fiskere. Antallet besøk på siden har de siste årene gått noe ned, det samme har antallet unike brukere og antallet tilbakevendende brukere av siden. Statistikken viser at for 2018 har det vært 42 979 unike brukere, noe som gir et daglig gjennomsnitt på 118. Dette er en nedgang på ca 33 % fra i fjor. Årsaken til nedgangen i trafikken på hjemmesiden kan være flere. Dels er det ikke publisert like mange nyhetssaker som tidligere, og dels kan andre kanaler som Facebook ha overtatt noe av trafikken på hjemmesiden. En av hovedgrunnene til at det er mindre saker på hjemmesiden, mye fordi vi får inn mindre tips om saker fra publikum. Også her har sosiale medier tatt over slik at behovet for publisering via våre sider ikke er like stort. Det er dessuten ikke vært lagt opp til søknad på jaktkort via hjemmesiden de to siste åra. Dette har tidligere år vært en betydelig årsak til at publikum besøker fjellstyrets hjemmeside. Fjellstyret benytter Inatur.no som salgsportal, og denne tjener også som markedsføringskanal. Det samme gjør Fishspot.no som viser fram variasjonen i fiskemulighetene i statsallmenningen også i utlandet.

Ellers kan det nevnes at fjellstyret også i 2018 var godt synlige i media gjennom reportasjer i jakt- og fiskeblader, både i Norge og utlandet, en rekke oppslag i lokalavisene og enkeltoppslag i riksdekkende media. Engerdal fjellstyret var representert på De Nordiske Jakt- og Fiskedager på Skogmuseet i Elverum.

Figur 1: Oversikt over sidedlastninger og unike brukere på Engerdal fjellstyrets hjemmeside i 2010 (59359/33540), 2011(125054/81078), 2012 (191401/136006), 2013 (211382/154664, 2014 (224929/171916), 2015 (241919 /168492, 2016 (201552/151429,) 2017 (182100/131286) og 2018 (103497/42979).

Fiske

Fiske er klart den største aktiviteten for reiselivet i Femund Engerdal, og også den største inntektskilden fjellstyret har. Fjellstyret har utvilsomt en viktig rolle og et stort ansvar dersom Femund Engerdal skal beholde og utvikle sitt omdømme som et fiskeeldorado.

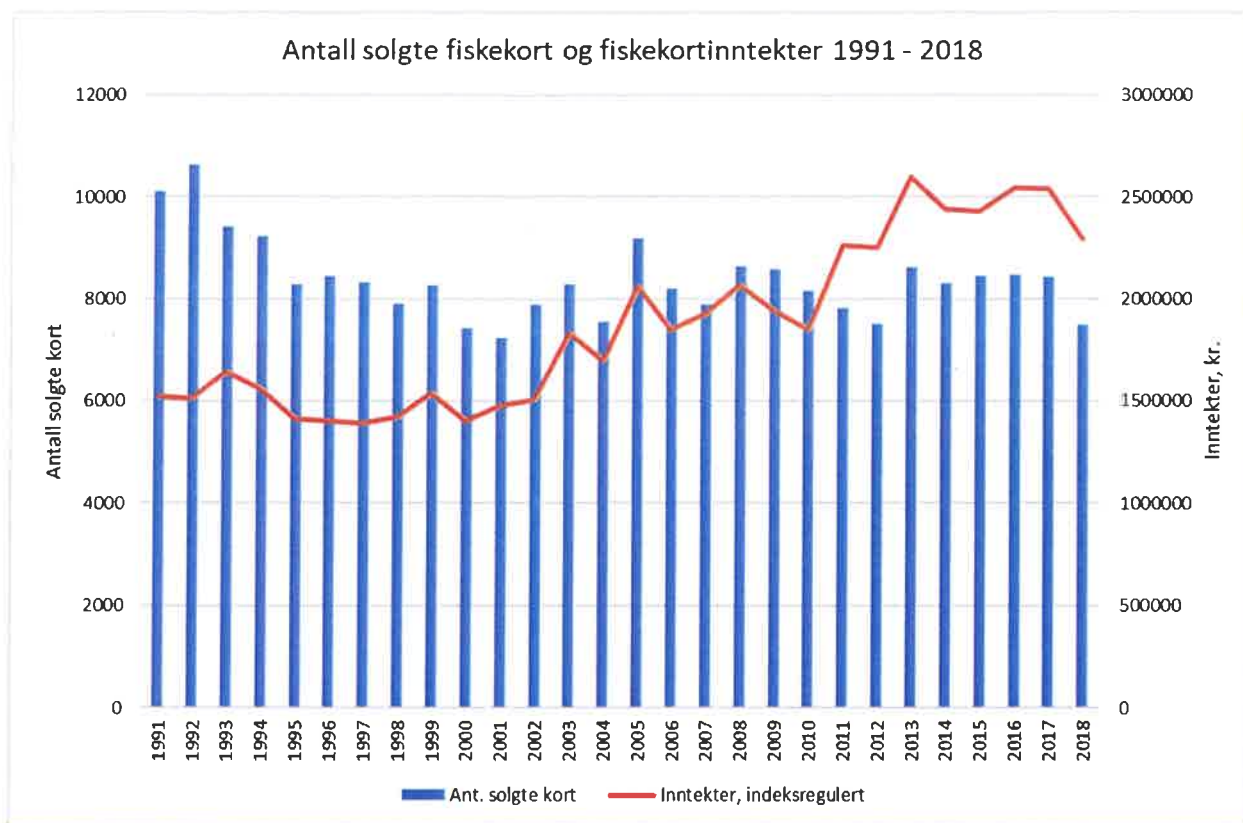
Ordningen med et felles fiskekort for hele Engerdal kommune med unntak av Isteren, Ormutusjøen, Svalsjøen, Sylens private område, Hundsjøen og Store Hyllsjøen, har blitt videreført også i 2018. På slutten av året ble det inngått nye avtaler med de private grunneierne sør i kommunen som gjelder fram til og med 2023.

Fjellstyret har ca 20 utsalgssteder for fiskekort. Kortselgerne fikk i 2018 en provisjon på 12 % av total omsetning. I tillegg til kontantsalg hos butikker, bensinstasjoner, overnattingsbedrifter og privatpersoner selges fiskekort via nettportalen Inatur med en provisjon på 10 %. Kortene selges også gjennom en SMS-løsning. Tilgjengeligheten for fiskekortet må derfor sies å være bra.

Siste år var fiskekortsalget på 7478 kort (8426 solgte kort i 2017). Figur 2 viser utviklingen i fiskekortsalget fra 1991 og fram til i dag. Antallet solgte kort var atskillig høyere på begynnelsen av 1990-tallet enn det er i dag. Antallet solgte kort har de siste 15 - 20 åra variert mellom rundt 7400 til 8600 kort, noe som kan betraktes som relativt stabilt. Legger en inntektene til grunn, ser en at disse har økt betydelig, spesielt etter år 2001, selv om kortsalget er relativt stabilt. Samlet fiskekortinntekt regnskapsført i 2018 var kr 2 294 351,- (kr 2 470 154,- i 2017). Utviklingen i antall solgte fiskekort og fjellstyrets fiskekortinntekter (indeksregulert) framgår av figur 2.

Fiskekortprisene i 2018 var:

Utenbygdsboende:	Årskort kr 650,-, ukekort kr 360,-, 3-døgn kr 240,-, 1-døgn kr 120,-.
Familiekort utenbygds:	Årskort kr 1050,-, ukekort kr 600,-, 3 døgn kr 360,-, 1 døgn kr 190,-.
Innenbygdsboende:	Hele området: Årskort kr 330,-, ukekort kr 180,-, døgnkort kr 60,-.
	Kun privat del: Årskort kr 180,-, ukekort kr 120,-, døgnkort kr 60,-.

Figur 2: Utviklingen i antall solgte fiskekort og brutto inntekter fra disse på statsallmenningen i Engerdal 1991 – 2018. Inntektskurven viser utviklingen i årlige inntekter regnet i 2018-kroner (SSB's konsumprisindeks).

Fiskekultivering:

Det å legge til rette for at Femund Engerdal har et godt, velkjent og beryktet fisketilbud er av fjellstyrets viktigste arbeidsoppgaver. Fiskekultivering utgjør da også en stor del av "ute-seksjonens" gjøremål. I stikkordsform nevnes: Prøvefiske, uttynningsfiske, daglig drift av sentralfiskeanlegget på Snerta, stamfiske/rogntaking av ørret og røye. Utsetting av fisk til avsidesliggende vann rundt om på allmenningen, hvor den naturlige reproduksjonen av forskjellige årsaker er dårlig eller fraværende, skjer vinterstid med skuter og transportbeholdere med surstofftilførsel. I vann nær vei settes settefisk og yngel ut i sommerhalvåret når næringsstilgangen i vatna er gode.

Høsten 2018 fikk vi 2,7 liter røyerogn fra Korssjøen og 1,3 liter fra Femund. Dette er omtrent det volumet vi ønsker å ha, og vil godt dekke behovet vårt. Og vi har dessuten bra med to-somrig røye igjen ved inngangen til nytt driftsår. Dette er på grunn av at vi fikk satt ut noe mindre fisk enn normalt i fjor vinter blant annet på grunn av tekniske problemer og det var til tider problematisk vær og føre med mye snø. Hvis temperaturen blir for lav så er det begrenset hva en kan få gjort av fiskeutsettinger da det fort blir problemer med utstyret. Også i 2018 fikk fjellstyret forespørsel om å ta imot rogn fra Vænerlaks igjen i forbindelse med prosjektet «Två länder – en elv». Dette ble ikke aktuelt for vinteren 18/19 heller, men kan bli en realitet senere. I Elgåelva, hvor fjellstyret har stamfiskefelle, ble det tatt 6 liter ørretrogn til eget bruk. Totalt ble det registrert 26 ørret i fiskefella i Elgåelva. Vannstanden i elva var lenge svært lav, og grunnen til at det ble fanget relativt få fisker kan nok skyldes det faktum. Snittvekt var på 2,77 kg for hunnfisk og 1,96 kg for hannfisk. Gjennomsnittslengde for hunnfisk var 68 cm og for hannfisk var gjennomsnittslengda 55 cm. Dette gir en K-faktor på 1,18 for hannfisk og 0,88 for hunnfisk. En K-faktor på 1,0 er en fisk i normalt god kondisjon. Grunnen til at hunnfisken ligger noe under er fordi de er veid etter stryking.

Ellers har fjellstyret i samarbeid med lokale jakt- og fiskeforeninger bistått NINA med innsamling av skjellprøver fra Femund og Engersjøen som tidligere år. Dette er et ledd i overvåkingen av storørreten i disse sjøene. Resultatene fra skjellanalysene viser at ørretstammen i Femund er stabil over tid m.h.t. vekst, alders- og lengdesammensetning. I Engersjøen viser skjellprøvene at bestanden i all hovedsak består av ung fisk, trolig som følge av hard beskatning.

Fjellstyret har gjennom de siste åtte årene lagt ned en betydelig innsats med tynningsfiske i overbefolkede vann. Flere av disse lokalitetene har stort potensial fra naturens side, men har av ulike årsaker endt opp som mer eller mindre uinteressante fiskevann med svært liten fisk. For å lykkes med slike prosjekter er grundig, systematisk og langsiktig jobb selve nøkkelen. I noen av vannene har tynningen nå pågått over en så lang periode at en nærmer seg å kunne se mer varige endringer i bestandssammensetningen. I 2018 ble Blakksjøen besøkt, og her ser vi nå endringer i bestanden som gir godt håp om at sjøen kan bli et bra fiskevann i løpet av noen år til med kultivering. Under høstens tynning ble det tatt opp 2901 røyer med en samlet vekt på 129,2 kg.

Fra fjellstyrets fiskeanlegg er det solgt settefisk, yngel og rogn for kr 71 892,- (kr 38 092,- i 2017 og kr 37 192,- i 2016). Oversikt over utsettingene fra anlegget fordelt på områder vises her:

Fra fiskeanlegget på Snerta ble det i løpet av året satt ut røye og ørret slik:

Røye:

Tjern/sjøer i Femundsmarka	4400 stk røye
Bufjellet	800 "
Tjern/sjøer Drevsjø – Elgå	1200 "
Sømådalen - Bjønnbergan	1000 "
Elvdalen	2200 "
<u>Sum</u>	<u>9600 stk røye</u>

Ørret:

Femundsmarka	2000 stk ørret
Tjern og sjøer Drevsjø - Elgå	600 "
Elvdalen	300 "
" " Sømådalen	500 "
<u>Sum</u>	<u>3400 stk ørret</u>

Disse utsettingene fordeler seg på nærmere 100 forskjellige lokaliteter, og inkluderer både yngre og eldre fisk. Som det framgår av tabellen, er det satt ut noe mindre fisk enn tidligere år, av tidligere nevnte årsaker.

Det ble ikke fisket harr for stryking av rogn/melke og videre klekking til harr yngel i 2018. Dette er et tiltak som fjellstyret ikke har bedrevet på flere år. Grunnen til det er at man dels vil sikre den naturlige produksjonen gjennom forvaltningsregler, og dels av økonomiske grunner.

Vannkvalitet:

Fjellstyret har i mange år kalket forsurede fiskevann på allmenningen. Staten gjennom Fylkesmannen har stått for en del av kostnadene med dette. Omkring 40 tjern/sjøer er med i kalkingsprogrammet. Kalkingen, sammen med at den sure nedbøren har blitt mindre, førte til at fylkesmannen friskmeldte alle lokalitetene på forsommeren 2014. Dette betyr at kalkingen har opphørt f.o.m. 2015. Om vannkvaliteten vil holde seg like god i årene framover vil tiden vise. Overvåkingen av miljøkvaliteten i vannene følges fortsatt opp med vannprøver hver vår og høst. De resultatene vi har fått etter opphør av kalkingen, viser at det fortsatt er svært god vannkvalitet i de overvåkede vatna.

Mer urovekkende er kanskje at sjøer i området som Femunden ikke er upåvirket av ulike miljøgifter og mikroplast. Det er derfor viktig at de nasjonale overvåkingsprogrammene følger utviklingen og at det jevnlig analyseres vannprøver fra området.

Jakt

Småviltjakt:

Etter et veldig dårlig år for ryper og skogsfugl i 2015, har fjellstyret hatt en konservativ tilnærming til omfang av jakt på disse artene.. Jaktmessige viktige arter som hare og ryper er i dag klassifisert som «nært truet» i den nasjonale Artsdatabankens s.k. rødliste. Dette betyr ikke at de er utrydningstruet, men at bestandene er så lave at det krever at forvaltere følger nøye med på bestandsutviklingen og tar hensyn i forhold til f.eks jaktuttak. På statsallmenningen i Engerdal har fjellstyret taksert ryper og skogsfugl siden 2007. Resultatene fra disse ser ut til å samsvare bra med den nasjonale trenden i forhold til tetthet av fugl. Produksjonen av kyllinger går opp og ned over tid, men særlig de siste par åra har kyllingproduksjonen vært såpass lav at en ikke kan forvente en rask bestandsøkning.

Etter flere magre år viste takseringen i august 2018 en viss oppgang i tetthet og produksjon, spesielt for rype, sammenlignet med foregående år. Fjellstyret vedtok derfor å åpne for salg av 140 ukeskort i september og 125 periodekort i oktober og november samt 100 dagskort i oktober/novemberperioden. Det ble satt fangstbegrensinger for alle de tre korttypene.

Jaktrapportene for september 2018 viser at det totalt ble felt 244 liryper og 10 fjellryper (153 liryper og 12 fjellryper i 2017), 33 orrhaner (19 i 2017) og 27 tiur (11 i 2017). For de som fikk tildelt ukeskort for skogsfugl og ryper i september viser statistikken at hver jeger jaktet i gjennomsnitt 3,2 dager (4,0 dager i 2017). Totalt ble det jaktet 449 jegerdagsverk (438 i 2017) og i gjennomsnitt felte hver jeger 0,68 fugl pr jakt dag (0,42 i 2017). Rapporteringsprosenten for septemberjakta var 96 % (78 i 2018).

For perioden oktober – november ble det felt 215 liryper og 28 fjellryper (145 liryper og 14 fjellryper i 2017), 15 orrhaner (17 i 2017) og 37 storfugl (11 i 2017). De som har rapportert har i gjennomsnitt jaktet 5,4 dager (6,0 i 2017) i perioden. Totalt ble det jaktet 676 jegerdagsverk (532 i 2017) og i gjennomsnitt felte hver jeger 0,44 fugl pr jakt dag (0,34 i 2017). Rapporteringsprosenten var 93 % (70 i 2017).

Som følge av oppgang i fuglebestanden vedtok Fjellstyret i tillegg å selge 100 dagskort i oktober og november. Statistikken viser at de med dagskort felte 24 liryper og 6 fjellryper, 1 orrhane, 1 tiur og 1 røy. Antall jegerdagsverk var 82 og hver jeger felte i gjennomsnitt 0,4 fugl pr dag. Rapporteringsprosenten var 82%

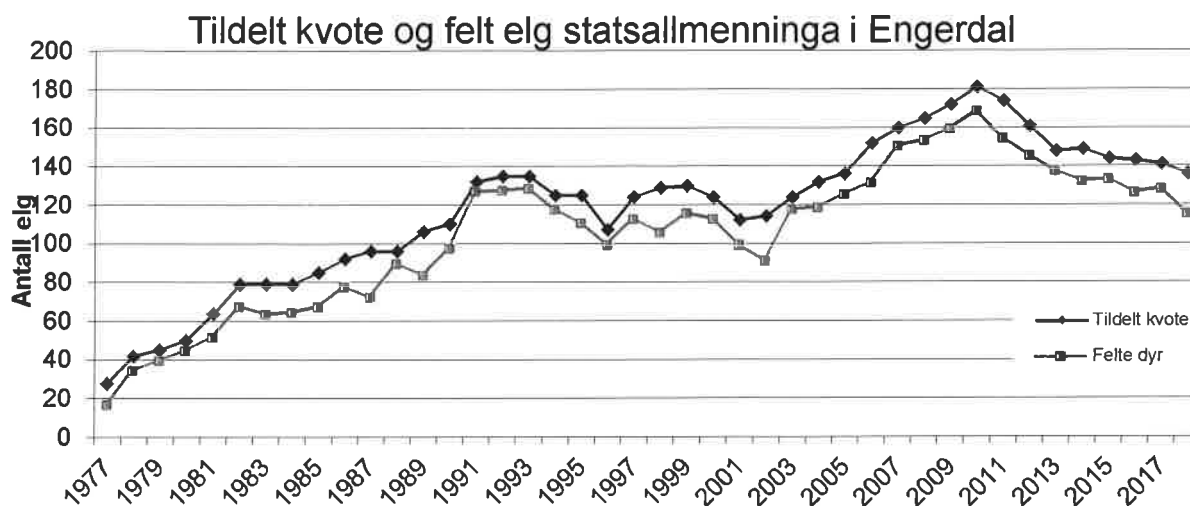
Jakt på andre jaktbare småviltarter ble videreført med fritt kortsalg. Statsallmenningen i Engerdal er populær for harejegere da det er lett å få tilgang til jakta og at området ikke har revirhevdende ulv. Harebestanden i 2018 var jevnt over bra. Ser en på inntektene fjellstyret har fra salg av småviltkort i 2018 er regnskapsført inntekt på kr 423 648,- (kr 399 663,- i 2017, kr 218 680,- i 2016 og 360 111,- i 2015).

Reinsjakt - Rendalsrein:

Fjellstyret har areal som rendalsreinen benytter og er en av ca 240 medlemmer i Rendal Renselskap. All reinsjakt administreres i sin helhet gjennom renselskapet. Fjellstyret får, dersom økonomien i renselskapet tillater det, utbetalt utbytte i forhold til størrelsen på arealet i likhet med øvrige rettighetshavere. Renselskapet har gjennom flere år hatt besøk av ulv på sine områder og jaktkvotene har blitt redusert bl.a. på grunn av dette. De siste tre åra har jaktkvotene økt igjen og i 2018 ble det felt 335 dyr (383 dyr i 2017 og 253 dyr i 2016), noe som gir en fellingsprosent på 82. Det ble derfor utbetalt utbytte også i 2018, og for Engerdal fjellstyre sin del var dette kr 163 880,- (kr 163 880,- i 2017).

Elgjakt:

Høsten 2018 var tildelt elgkvote i ordinær jakt på 131 elger (136 i 2017) og i tillegg ble det felt 4 tilleggsdyr og en kalv under 50 kg som ikke ble tatt på ordinær kvote. Det ble felt 116 elger (129 felt i 2017), noe som gir en fellingsprosent på 85,3 % (91,5 % i 2017). Jaktinnsatsen blant jegerne var som vanlig god og nedgangen i fellingsprosenten kan forklares noe med at det var trekning blant jaktfeltene i våres og mange lag havnet på «ukjent» terreng. Prosentvis fordeling av felte dyr, biologisk alder i 2018: Voksen ku 19,8 %, voksen okse 18,1 %, ungdyr ku 11,2 %, ungdyr okse 19,8 %, kukalv 17,2 % og oksekalv 13,8 %. Totalt felte hanndyr 60 stk. = 51,7 %, felte hunndyr 56 stk. = 48,3 %. Det ble felt 2 piggokser sør for Drevsjø som var over 130 kg, og det ble felt 2 piggokser øst/vest for Femund som begge var under 130 kg. Øst/vest for Femund ble det felt 2 kuer under 130 kg. For jegerne og i forhold til avskyttingsmodell i bestandsplanen går disse eldre dyrene som fjordyr, men i fellingsstatistikken blir alle dyr ført etter korrekt biologisk alder. Det ble feilfelt 5 voksne kuer og 1 voksen okse. En bedring i feilfelte kuer i forhold til året før.

Figur 3: Utviklingen i tildelt kvote og felt elg på statsallmenningen i Engerdal fra 1977 – 2018.

Fra høsten 2018 er det en forandring i føring av sett elgskjemaene. Nå skal alle elgobservasjoner føres opp selv om naboposten har sett den samme elgen tidligere på dagen. Tidligere var det slik at en elgobservasjon bare skulle føres en gang når man antok det var den samme elgen som gikk forbi postlinja. Dette medfører at sett elg tallene ikke er sammenlignbare med foregående år, før vi får en ny tidshorison med sett elgdata. Inntil det skjer kan man følge med på antall dagsverk pr felt elg og den har gått opp fra 17,4 i 2017 til 20,8 i 2018. Har fått tilbakemeldinger fra flere jaktlag som mener det var mindre fjordyr og kalver i høst enn normalt, og det var ikke uventet etter den lange snørrike vinteren som var i 2018. Var nok en del kalver som døde på grunn av den snørrike vinteren og kuer som var i veldig dårlig kondisjon på vårparten som mista kalven. Tvillingkalvandelen er fortsatt lav i våre områder og det er bare 7 av 31 jaktlag som har sett tvillingkalver i høst. Forholdet ku pr okse har variert forholdsvis mye siste årene, men har forhåpentligvis stabilisert seg noe nå. Målsettingen er nå å stabilisere elgbestanden i forhold til bestandsplanens målsettinger for perioden 2018-2021.

Tabell 4: Nøkkeltall fra sett-elg skjemaene, 2008- 2018, for statsallmenningen i Engerdal

Årstall	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sett elg pr. dagsverk	0,50	0,44	0,37	0,37	0,37	0,41	0,43	0,43	0,47	0,47	0,57
Forholdet ku pr. Okse	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,7	1,6	1,7	1,2	1,5	1,4
Sett kalv pr. kalvku	1,2	1,1	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1
Antall dagsverk pr. felt elg	16,1	16,4	15,6	19,2	18,1	18,6	21,9	19,9	20,2	17,4	20,8

I 2018 var grunnavgiften for alle dyregrupper kr 2734,-, mens pris pr kg kjøtt for alle dyregrupper var kr 75,-. Kalv under 50 kg, ungdyr under 90 kg, voksne dyr under 110 kg var gratis. Antall kilo elgkjøtt 2018 var 13 853 kg (17104 kg i 2017). Samlet inntekt fra storviltjakta 2018 (elg, rådyr og bever) ble kr 1 234 187,- (kr 1 421 587,- i 2017).

Det kan nevnes at fjellstyret videreførte ordningen med fire deponeringsplasser for slakteavfall fra elgjakta. Disse ble enkelt tilrettelagt ved at det ble gravd hull i gamle grustak henholdsvis ved Elgå, Sømådal, Drevsjø og Snerta. Tanken med plassene er at jaktlagene skal kunne kvitte seg med slakteavfall på en enkel og kontrollert måte, samtidig som at nedgraving i etterkant kan betraktes som et viltstiltak, da det reduserer mattilgangen til smårovviltet.

I området rundt Elgå forårsaker store mengder elg fra Røros/Aursunden/Brekken problemer vinterstid. Gjennom medlemskapet i Nord-Østerdal Røros elgregion (NØRER) arbeider fjellstyret for å løse problemene dette medfører. Hard avskyting i de områdene som har elg som trekker til Femunds østside, samt føring nord ved Feragen for å utsette og på sikt kanskje endre elgens trekk, er viktig i så måte. Høsten 2017 ble det ikke føret ved Feragen på

grunn av skrantesjuken, ved Elgå ble det føret på vinteren 2018 etter at dispensasjon ble gitt av Mattilsynet etter søknad fra NØRER. Det kom lite trekkelig til Elgåområdet før jaktidsrammen var omme. Det ble derfor ikke jaktet trekkelig i desember ved Elgå.

Rådyr:

Basert på observasjoner og tilbakemeldinger fra jegere har rådyrbestanden hatt en økning de siste årene. Den gode rådyrbestanden har nok sammenheng med privatpersoners foring vinterstid, flere relativt snille vintre, og en lav gaupebestand de siste årene. Gaupebestanden var på vei opp igjen og det ble registrert regelmessig gaupeaktivitet vinteren 2017. Høsten 2017 og vinteren 2018 var det veldig liten gaupeaktivitet og det samme har det vært høsten 2018. Den siste vinteren med de store snømengdene har nok satt rådyrbestanden en del tilbake og det ble funnet flere døde rådyr spesielt kalver som var helt utmagret. Mattilsynet har vedtatt en forskrift mot foring av hjortevilt grunnet CWD problematikken, men etterhvert ble det gitt dispensasjon av mattilsynet til foring av rådyr etter søknad. Det reddet nok mange rådyr vinteren 2018, og bestanden vurderes som relativt god. Tidligere års ordning med avlysningsjakt for bukkejakta ble videreført også i 2018, med den endringen at det ble satt et maksimum på antall deltakende jegere på 40 stk. Fellingene ble innrapportert fortløpende og det ble felt 10 bukker i løpet av bukkejakta. I ordinær jakt ble det solgt 50 kort. Jaktrapportene viser at det ble felt 10 rågeiter, 17 bukker (inkludert de som ble felt under bukkejakta), 7 killinger, samlet 24 rådyr (fellingsprosent på 40 % (55 i 2017)). Priser 2018: Råbukkr kr 450 for å jakte, ytterligere kr 450 ved felling,-, ordinær rådyrjakt kr 800,-, killing tilbakebetalt kr 400,- ved felling. Fjellstyrets inntekt fra rådyrjakta var kr 60 000,-.

Tabell 3: Statistikk for avskyting rådyr på statsallmenningen i Engerdal 2007-2018

Årstall	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kvote	30	30	32	42	43	44	56	69	90	78	74	60
Felte dyr	18	15	22	14	16	18	29	40	47	46	41	24
Felling %	60	50	69	33	37	41	52	58	52	59	55	40

Bever:

Under beverjakta 2017/2018 ble det felt 8 bevere av en kvote på 15 (53 % felling). Fjellstyrets inntekt fra beverjakt var i 2018 kr 7500,-. Tabell 4 gir en oversikt over fellinger de siste 9 åra. Fjellstyrets inntrykk er at det har vært en nedgang i bestanden, og avskytingen de siste åra har vært lav. Avskytingen ligger under det som er målsetting i bestandsplanen. I en del områder er det mattilgangen som har medført en nedgang i bestanden, ved andre lett tilgjengelige beverlokaliteter er det jakttrykket som har redusert bestanden. I områder som vassdragene i Femundsmarka blir det ikke jaktet grunnet vanskelig tilgjengelighet. Det er utfordrende å ha god oversikt over bestandsstørrelsen til enhver tid, og enda vanskeligere å styre beskatningen som man ønsker. Hvis målet er å utnytte beveren best mulig som en interessant jaktmessig ressurs, bør man i større grad gå inn for å spare de produktive humndyrene og beskatte ungdyrene i stedet. Dette er imidlertid vanskelig i praksis, da en kun har størrelsen å sortere dyrene etter i den praktiske jaktsituasjonen. En driftsplan for viltstellområde III (statsallmenningen) er utarbeidet. For videre registrering av beverens utvikling er man avhengig av opplysninger fra bl.a. beverjegere, elgjaktlagene på allmenningen og øvrige turgåere.

Tabell 4: Statistikk for avskyting bever på statsallmenningen i Engerdal 2009-2018

Årstall	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Kvote	30	30	30	30	30	25	15	15	15
Felte dyr	16	17	20	14	15	7	5	5	8
Felling %	54	57	67	47	50	28	33	33	53

Smårovvilt:

Det har tidligere i fagkretser blitt ansett som fånyttet å beskatte smårovvilt med tanke på å bedre forutsetningen for gode småviltbestander. Denne oppfatningen har endret seg noe, særlig hva beskatning av rødrev og mår angår. Vinteren 2017 var det lite ungrever og det ble felt lite rev og selv om sommeren 2017 hadde en bra produksjon med revevalper, noe som syntes på sporsnøen fram til nyttår, ble det felt lite rev selv om det var en økning i revestammen. En av årsakene til nedgangen kan være minskende interesse blant åtejegerne som er den mest effektive gruppen av revejegerne. Vinteren 2018 var det mer rev og med gode småviltbestander kombinert med en

del smågnagere var det mange revekull sommeren 2018 som greide seg bra. Hosten 2018 var det en økning i felte rever.

Måren profiterer på en svak revstamme og det har vært en liten økning i fangsttallene på mår de siste årene, men så ble det fanget færre igjen og dette kan henge sammen med lavere fangsttallsats. I 2018 ble det en økning i fangsten og om det skyldes økt fangsttallsats eller mer mår blir spennende å se.

I 2012 var det en del fjellrevobservasjoner i Femundsmarka og det fortsatte vinteren 2013 og litt utover sommeren. Vinteren 2014 var det noen udokumenterte fjellrevobservasjoner i Femundsmarka, men hverken i siste halvdel av 2014 eller 2015, 2016, 2017 og 2018 har det kommet inn meldinger om fjellrev som er dokumentert. Generelt har fjellreven i Sør-Norge hatt en positiv bestandsutvikling de siste årene.

Tabell 5: Statistikk for felt/fanget smårovvilt på statsallmenningen i Engerdal 2008-2018

Andre viltarter	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Mink	28	44	38	6	27	12	10	11	12	6	26
Mår	24	12	16	18	32	17	21	13	9	10	24
Rev	132	125	115	166	140	123	78	101	91	44	85
Røyskatt	14	12	4	12	25	3	13	17	10	1	6
Kråkefugl	122	117	86	203	123	129	145	168	94	45	114

Store rovdyr:

Jerv: Jervebestanden har de senere år økt merkbart over hele kommunen, og det er nå vanlig med jervobservasjoner over hele Engerdal. I 2018 ble det dokumentert to jerveynglinger i kommunen. Det ble gjort forsøk på hiuttak i Femundsmarka av hensyn til de samiske reinbeiteinteressene i området uten å lykkes. På Storbekkfjellet er det også tamreinområde og der ble det tatt ut ei jervtisper med to valper ved hiet. Under lisensjakta i høst fram til jul ble det skutt 4 jerver nord for Drevsjø. Det har aldri tidligere blitt tatt ut så mye jerv i Engerdal på et år.

Gaupe: I 2015 var det en merkbar økning i antall gaupeobservasjoner og det ble dokumentert ei gaupe med unge og i tillegg var det flere enslige gauper som hadde tilhold eller var innom kommunen. Høsten 2016 ble det dokumentert ei gaupe med unge ved Engerdalssetra og det var jevnlig meldinger om gaupespor. Det var mest gaupetraffikk i Elvdalen og brattliene sør i Engerdal, men var også spor ved Lillebo i høsten 2016. Vinteren 2017 var det mange meldinger om gaupespor. Høsten 2017 var det tidlig sporsnø og fram til jul var det nesten ikke gaupespor å se i kommunen. I 2018 det ingen registrerte gaupespor i Engerdal. Bestandsmålet for antall ynglinger av gaupe i Hedmark er ikke oppnådd og det ble derfor ikke lisensfelling på gaupe i Hedmark vinteren 2018.

Ulv: I 2016 ble det registrert 5 forskjellige ulver i kommunen ut i fra dna-prøver, 3 hunner og 2 hanner. I tillegg er det flere synsobservasjoner av ulver og en gråhund ble hardt skadet av to ulver sør i kommunen under elgjakta. Våren 2017 ble det tatt ut en ulv av SNO under skadefelling i Bjønnberga med helikopter. Osdalsflokken hadde reviret sitt ned til Femundselva i Elvdalen og under elgjakta høsten 2017 ble ulv observert av elgjegerne i Skjærbekkdalen og da var nok flokken på 12 dyr. Vinteren 2018 ble denne flokken tatt ut på lisensjakt med unntak av en tisperalp som holdt seg i området og begynte markere revir sammen med en hanne og det ble funnet dna fra begge i Elvdalen i løpet av sommeren og høsten 2018. Før jul ble dette revirmarkerende paret tatt ut på lisensjakt ved Sjølisand. Det har vært ulvespor på første sporsnøen i Sømådalen og Valdalen, men det er nok streifdyr som bare er innom av og til. Det har også vært noen synsobservasjoner i løpet av sommeren ved Engerdalssetra og sør for sentrum.

Bjørn: Det har blitt mindre bjørnetrafikk de siste årene i Engerdal. I 2017 er det en bjørn som har holdt til nord for Sorken og det er ved to tilfeller dokumentert at den har drept rein, men det er ikke innsamlet noen dna-prøver (ekskrementer) fra dette området. Innsamling av DNA fra bjørn med påfølgende analyser viser at det minimum var 9 bjørner innom Engerdal i 2013, hvor 4 var binner og 5 hannbjørner. Resultatene for 2014 viste at det var minimum 8 hannbjørner og 1 binne som hadde vært innom kommunen. I 2015 var det bare 2 hannbjørner som fikk dna treff. For 2016 ble det innlevert 16 prøver og det ga treff på 3 hanner og ei binne, og 14 prøver i 2017 ga også treff på 3 hanner og ei binne, men ingen av de 4 bjørnene i 2017 var noen av de samme som ble registrert i 2016, overraskende nok. To av de hannene som ble registrert i 2017 er registrert som døde nå, antagelig felt i Sverige under høstens jakt der. I løpet av 2018 har det kommet inn 10 dna prøver og fra disse kan det dokumenteres minst to ulike individer; ei binne og en hannbjørn.

Øvrig dyreliv:

Om dyre- og fuglelivet forøvrig nevnes at de fleste større rovfuglarter er registrert i området, flere hekkende. Oter, som er rødlistet, observeres nå fra tid til annen i våre vassdrag og er en art som ser ut til å øke i antall. Hjort har vært observert nesten årlig de seinere åra, men det kan se ut som den har problemer med å etablere seg med en fast stamme året rundt. I 2018 var det ingen kjente observasjoner på statsallmenningen.

Annen inntektsgivende virksomhet

Mose:

Mose (kvitkrull) er en verdifull ressurs som tidligere sysselsatte mange plukkere rundt om på allmenningen. Interessen er imidlertid ikke lenger det den var. Fjellstyret har avtale med 2 aktører som benytter statsallmenningen for plukking av mose, fremst i området rundt Elvbrua. Bare den ene aktøren sanket mose i 2018, men i tillegg ble det plukket litt mose som støttefor til rein utenfor reinbeiteområdet. Moseavgift til fjellstyret var i 2018 kr 5,- pr kartong/1/2 kasse, kr 2,50 pr ramme, og ga en inntekt på kr 6 560,- (kr. 950,- i 2017, kr 32 140,- i 2016 og kr 39 772,- i 2015).

Bikubeleie:

Fjellstyret har utleieavtale med Hedmark Birøkerlag om vel 130 plasser for bikuber under ettersommerens lyngtrekk, en avtale sikret en inntekt på kr 46 080,- (kr 48 080,- i 2017, kr 42 240,- i 2016). De innenbygdsboende birøktere som ønsker å utnytte de lokale naturressurser betaler i kraft av bruksretten for øvrig ikke terrengleie til fjellstyret.

Hundesport:

Jakthundprøver, brukshundprøver, samt jakthundtrening i deler av allmenningen er populært. Prisen ved hundepøver/arrangementer er kr 60,- pr hund pr dag, mens kurs med en ukes varighet koster kr 250,- pr hund. Femund Jakt- & Fuglehundskole leier Sollerøya, Digerneset og Sømåkvolvset av fjellstyret, Hedmark Oppland Fuglehundklubb leier Båren dressurområde. Interessen for å trene jakthunder er økende. I 2015 ble det inngått avtale med Fjellhills Hundehotell om leie av et areal på Ulvåflået øst for Granberget. Sølentstua Camp & Hytter leier et større område ved Sølentstua for brukshunder. Sistnevnte aktør har bygget opp et godt miljø rundt trening av brukshunder (schæfere og lignende). Fjellstyret selger ellers treningskort for fuglehunder, harehunder og elghunder på store deler av allmenningen. Sum inntekt hundesport i 2018 var kr 95 245,- (kr 89 185,- i 2017, kr 73 020,- i 2016 og kr 47 905,- i 2015).

Festeinntekter:

Festeinntektene i 2018 var kr 678 105,- (kr 637 338,- i 2017, kr 612 731,- i 2016 og kr 591 275,- i 2015). Fjellstyrets andel av festeinntektene har hatt en økning de senere åra, noe som i stor grad skyldes at mange festekontrakter er regulert. Etter fjellovens bestemmelser skal halvparten av festeavgiften på fritidseiendommer på allmenningen tilfalle fjellkassa. Fjellstyrets inntrykk er at det etter noen stille år i hyttemarkedet, nå er større etterspørsel igjen. Det er fortsatt god tilgang på ledige tomter på statsallmenningen i Engerdal.

Vegen Snerta – Elvbrua:

Fjellstyret har gjennom en leieavtale med Engerdal kommune driftsansvaret for den kommunale vegen mellom Snerta og Elvbrua. Vedlikeholdsutgifter og brøyteutgifter blir finansiert ved bompengavgift. Bompenginntektene var i 2018 kr 56 630,- (2017:kr 40 067,-, 2016: kr 72 729,-), mens vedlikeholdsutgiftene var kr 82 140,- (kr 91 153,- i 2017, kr 66 662,- i 2016). Drift av veien gikk derfor med et underskudd på kr 25 510 (kr 51 086,- i 2017). Resultatet er i stor grad avhengig av hvordan vær- og føreforhold er, som i sin tur er avgjørende for vedlikeholdskostnadene. Veien har vært åpen hele 2018.

Fjellstyrets koier.

Fjellstyret eier i dag 3 koier som leies ut til allmenningen gjennom Inatur.no. Dette er: Hognsjøbekkbua som opprinnelig er oppført som gjeterbu og som fjellstyret kjøpte tilbake når det ble slutt på å ha beitedyr i dette området, Isterfossbua som tidligere var hvilerom brukt i forbindelse med klekkerivirksomheten ved Isterfossen og Sømåkvolvbua. Samlet var disse i virksomhetsåret 2018 utleid i 183 døgn (197 døgn i 2017), noe som tilsvarer et belegg på 19 % (20% i 2017). Inntektene har økt de seinere åra og var i 2018 kr 129 360,- (2017: kr 141 812,-) Drifts- og vedlikeholdsutgiftene har også økt gradvis de senere åra og var kr 153 703,- i 2018 (kr 42 775,- i 2017). Fjellstyret har i virksomhetsåret kjøpt 11 skogshusvær fra Statskog SF. En del av drifts og vedlikeholdskostnadene for 2018 er relatert til disse koiene.

Salg av tjenester:

Statens Naturoppsyn kjøpte i 2018 tjenester fra fjellstyret for kr 895 265,- (kr 792 380,- i 2017 og kr 693 924,- i 2016), herunder skjøtsels- og oppsynstjenester og rovviltarbeid. Timeprisen for SNOs tjenestekjøp er regulert gjennom en sentral avtale mellom SNO og Norges fjellstyresamband. Omfanget av tjenestekjøpet kan variere noe fra år til år, og omfanget de siste årene har vært noe økende. Det vesentlige av oppsynet og skjøtselsarbeidet er konsentrert til Femundsmarka nasjonalpark, men også noen ressurser brukes på de andre verneområdene på allmenningen. Statens Naturoppsyn kjøper rovviltkompetanse av fjellstyret gjennom en fast rovviltkontakt. Dette arbeidet dreier seg om sporregistreringer og bestandsundersøkelser angående store rovdyr, spesielt jerv, ulv og bjørn, samt skadedokumentasjon på husdyr i kommunen. En del av tjenestesalget til SNO er også relatert til overvåking av hubro samt kontroll av motorferdsel i utmark.

I 2018 solgte også Fjellstyret tjenester til Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia, Os fjellstyre og viltstellområdene sør i Engerdal kommune. Tjenestesalget til NINA dreier seg om feltarbeid i forbindelse med et miljøovervåkingsprogram i Gutulia, og er avtalt videreført også i kommende år. I tillegg utførte fjellstyret elgpeiling i Selbu som en del av CWD-overvåkingen. Nasjonalparkstyrets tjenestekjøp er knyttet til skjøtselsinnsatser i Femundsmarka og Gutulia Nasjonalparker. I forbindelse med 50-årsjubileet for Gutulia Nasjonalpark, utførte fjelloppsynet en rekke skjøtsels- og tilretteleggingsarbeider der. Tjenestesalget til Os fjellstyre er oppsyn og saksbehandling. I forbindelse med småviltjakt utfører fjellstyret også jaktoppsyn for de de private rettighetshavere i Engerdal.

Ikke inntektsbringende arbeid

Oppsyn:

Det er i løpet av virksomhetsåret 2018 brukt 998 timer (764,5 timer i 2017 og 924 timer i 2016) til rent oppsyn og totalt kontrollert 431 fiskere (561 i 2017 og 521 i 2016), 67 småviltjegere (35 i 2017 og 36 i 2016) og 333 storviltjegere (405 i 2017 og 57 i 2016). Antallet kontrollerte i forbindelse med motorferdsel i utmark var 72. Fjelloppsynet har levert 7 rapporter for brudd mot gjeldende bestemmelser knyttet til jakt, fiske og annet. En viktig funksjon med oppsynsvirksomheten er at en får informert et stort antall personer og dette har en preventiv virkning. Totalt har 929 personer snakket med våre fjelloppsyn i felt i 2018 (908 i 2017 og 927 i 2016). Det er gitt til sammen 24 (22 i 2017 og 14 i 2016) advarsler bl.a. for følgende forhold: brudd på fiskereglene, løse hunder i båndtvangstid, gjenglemt jaktkort, motorferdsel samt diverse brudd på verneregler.

Heggeriset/Hylleråsen viltstellforening, viltstellområde II i Engerdal og Os fjellstyre kjøpte oppsynstjenester av Engerdal fjellstyre under småviltjakta som foregående år.

Kurs/samlinger/kompetanseutvikling:

Fjellstyreansatte har deltatt på fagsamling for SNO og Fjelloppsynet, samt på det nasjonale hjorteviltseminaret. Som tidligere år deltok alle ansatte på samlingen for alle Fjelloppsyn som i 2018 var på Gardermoen.

Renovasjon:

Fjellstyret hadde også i 2018 ansvaret for å tømme og frakte vekk søppel fra Røa i nord til Trysil grense sør for Husfloen i sør fra fjellstyrets mange søppelstativer som er plassert ut langs vassdragene ved populære raste- og leirplasser. Det er FIAS som tar hånd om all søppel som leveres. Fjellstyret tar utgiftene ved å reise rundt og tømme søppelstativene, samt å rydde på leirplassene. Fordi avstandene er store har man måtte finne ulike løsninger angående leveringen. I Elgå leier fjellstyret container, noe søppel leveres til mottaket på Drevsjømoen, og fra Elvdalen - Sølenområdet har man en avtale om levering til container som Sølenstua Camp & hytter leier. Ordningen kostet fjellstyret kr 44 613,- (kr 33 280,- i 2017 og kr 37 065,- i 2016), i tillegg til eget arbeid med å organisere opplegget. Fjellstyret har også mange utedøer plassert rundt om ved mange leirplasser for å unngå uønsket forurensing. Årlig må disse ettersees og tømmes. Noen døer begynner å bli preget av slitasje. Disse blir erstattet med nye når det ansees som nødvendig.

Åpne buer:

Fjellstyret har ansvaret for vedlikehold og ved til 17 åpne buer. Mange av buene er fine turmål hvor en eksempelvis kan koke opp kaffe eller grille pølser. I 2017 er det utført mindre reparasjoner og vedlikehold ved flere av buene. Fjellstyret utfører også oppsyn og vedlikehold av Statskogs åpne buer. Fjellstyret har ansvaret for følgende åpne buer: Tangjotbua og Gråhøgdubua i Søre Elvdal. Århovdubua i Sømådalen, Volslåtubua vest for Risbakken, Rønningsodden, Bjøråskrokubua, Litlkjølbua og Pikkrovubua på Kvisleflået. Kvannjotbua sør for Kvilten, Steinbua i Varmsbekkroa, Martin Brennoddenbua i Jyltingsmarka, Litlsjøbua, Båthussjøbua og Djupsjømyrbua og Kjølvollen i Elgådalen samt Storbekkbua og Skavaroddubua. Det er tidligere satt opp skilter som lettere viser hvor buene

ligger. I tillegg utfører fjellstyret tilsyn med Statskogs åpne buer på allmenningen; Sørsjøbua, Galtstrømmen, Gråsnesvika og Røosbua.

Andre gjøremål:

Engerdal fjellstyre har også i 2018 hatt tilsyn med den universelt utformede rasteplassen ved Glen. Sammen med Statskog og Femund JFF arrangerte fjellstyret fiskedag for barnehagen og 7. klasse i ungdomsskolen på Blokkodden. Bitevillig småmort og rensing av fisk skapte stort engasjement hos de minste. I juni var fjellstyret lokal tilrettelegger for fiskehelg i regi av Norsk Antirasistisk senter (Wild X) ved Sørsjøen for innvandrerungdom. Flere av ungdommene opplevde å få fine gjedder samt mestringen ved det å overnatte ute. I samarbeid med Norges Fjellstyresamband var Engerdal Fjellstyre representert med stand på de Nordiske Jakt- og Fiskedager i Elverum i august.

Landbruk og beiting

Seter og beitebruk i allmenningen:

Den tradisjonelle seterbruken har gått sterkt tilbake de siste 40 - 50 år. Av de mange seter på allmenningen er det ingen som lenger kan sies å ha tradisjonell drift. På noen få voller kan det forekomme beiting eller begrenset slått under sesongen. En del seterhus brukes i fritidssammenheng, mens andre er i forfall.

Beitebruk storfe:

Storfeholdet har vært relativt stabilt de senere år. Trenden er imidlertid negativ, idet antall bruk i aktiv drift heller avtar enn øker. En markert endring fra tidligere er at stadig flere storfebrukere har sine besetninger på inngjerdet kulturbeite. Bruken av utmarksbeite til storfe er etter hvert meget beskjedent. Sviktende lønnsomhet og kostbare krav til driftsbygninger m.v. skaper visse utfordringer for storfeholdet. Til tross for enkelte utfordringer, er det også noen som er villige å satse innen næringen, så også i Engerdal.

Beitebruk småfe:

Beitende småfe på statsallmenningen har blitt en sjeldenhet grunnet liten lønnsomhet i næringen og årlige rovdyrskader. Flere saueiere med beiterett på statsallmenningen flyttet i 2003 til Sålekinna i Tolga/Os for å unngå de største rovdyrskadene. Erfaringer fra Sålekinna har vært overveiende positive, men de siste årene har saueierne opplevd til dels omfattende tap på grunn av jerv. På få år har de fleste småfeholdere på statsallmenningen avviklet sitt dyrehold. Omfattende rovviltangrep på beitedyr en vesentlig årsak til dette.

Beitebruk rein:

I Svahken sijte er det 6 siidaandeler som til sammen har beiterett til 3.000 produksjonsdyr (vinterflokk etter slakting) i nord-østre delen av allmenningen. Øvre reintall pr. driftsenhet er satt til 500 rein i vårflokk. Helårsområdet går ned til Femundsenden – Drevsjø - Lillebo. Bjørn, gaupe, jerv, kongeørn og tidvis ulv finnes i beiteområdet, og skaper problemer for reindriften. Næringen har de siste årene meldt om høye tap av kalv fra kalvemerking fram til slakting. Dette skaper raskt problemer for reinstammen og næringen.

Fjellstyret har gitt økonomisk støtte til sperregjerdet for rein mellom Femundsenden og Lillebo (kr 249 000,- i sak 41.14), og dette gjerdet er tenkt skal være konfliktdepende ved at det hindrer rein i å komme inn på dyrket mark og boligområder. Gjerdet ble påbegynt i 2014 som et samarbeidsprosjekt mellom landbruks- og reindriftnæringen og merparten ble reist i 2015. fra og med 2016 var gjerdet operativt. Sjøl om det vinterstid har beitet en del ren utenfor reinbeiteområdet, har det de siste åra vært betydelig færre rein å se på innmark i sommerhalvåret utenfor reinbeiteområdet.

Økonomi

Driftsregnskap for 2018 viser følgende hovedtall:

Sum driftsinntekter:	kr 7 530 107,-
Sum driftsutgifter:	kr 6 808 442,-
Sum driftsresultat	kr 721 665,-
+ Finansinntekter	kr 45 610,-
<u>Driftsresultat før bidrag</u>	<u>kr 767 275,-</u>

Bidrag:	
Bidrag til næringsformål	kr 350 684,-
Bidrag til allmennyttige formål mm	kr 175 153,-
<u>Sum utbetalte bidrag</u>	<u>kr 525 837,-</u>
<u>Netto kapitaløkning</u>	<u>kr 241 438,-</u>

Driftsresultatet før finansinntekter viser en overskuddsgrad på 10,2 %. Når en legger til finansinntekter blir driftsresultatet før bidragsbevilgning på kr 767 275,- . Vurdert opp mot vedtatt driftsbudsjett for 2018, hvor det ble budsjettert med inntekter på kr 6 820 000,- (inkl finansinntekter) og kostnader på kr 6 139 000,-, er selve driftsresultatet godt.

Fjellstyret utbetalte totalt kr 525 837,- i bidrag for 2018. Fjellkassa har dermed en netto kapitaløkning på kr 241 438,-. For nærmere detaljer angående økonomi, vises det til tallene i det etterfølgende regnskap.

Engerdal fjellstyre takker ansatte og samarbeidspartnere for god innsats i 2018.

Engerdal fjellstyre, 29. april 2019

Halvor Hansson (styreleder)

Reidar Åsgård (nestleder)

Ristin Mortensson

Monica Bye Spänberg

Lena Øien